

Ю. І. Турянський

Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Львів, Україна

ІДЕНТИФІКАЦІЯ МАКРОФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Зосереджено увагу на особливостях аналізу макрофінансових показників у сфері управління державними фінансами. Наголошено, що ефективність податкового регулювання залежить від значного числа інтересів та факторів і визначається використанням відповідних макрофінансових індикаторів, які потрібні для комплексного аналізу і вибору сценаріїв досягнення стратегічних цілей. Показано важливість розмежування макрофінансової та макроекономічної сфер. Макрофінансовими індикаторами визначено доходи та видатки зведеного бюджету, державний борг, показники грошово-кредитної сфери. Оскільки управління є безперервним циклічним процесом, протягом циклу індикатори використовуються двічі: для оцінки ситуації під час планування заходів та оцінки наслідків їх впровадження. Визначено, що індикатори податкової сфери також включають у групу макрофінансової безпеки як складову структури доходів бюджету. Показники податкового навантаження на макrorівні відображають ефективність податкової політики, тобто кількісно вимірюють сукупний вплив податкових платежів на джерела їхньої сплати. При цьому потрібно розрізняти податкове навантаження сплачене та несплачене, тобто податкові борги та борги до цільових фондів. З'ясовано, що податковий коефіцієнт є найпростішим показником для використання у характеристиці податкового навантаження та його впливу на макропараметри. З погляду аналізу макрофінансової стабільності, відношення податкових надходжень до ВВП дає достатньо підстав для формування висновків щодо довготермінових тенденцій наповнення бюджету та виявлення потенційних ризиків. Однак надходження податків не є індикатором, пов'язаним з рівнем економічного розвитку. Обґрунтовано, що рівень несплати податкових зобов'язань, рівень тінзації економіки є відображенням реальної макрофінансової стабільності.

Ключові слова: податкова система; макрофінансові індикатори; податкове навантаження; податковий борг; правове поле; європейська інтеграція.

Вступ. Податкова політика є дієвим інструментом забезпечення сталого економічного зростання та фактором збалансування інтересів держави і суспільства. Вона є важливою складовою частиною фінансової політики і реалізується через установлену систему відносин між державою та платниками податків для того, щоб забезпечити державі виконання покладених на неї функцій і дозволити їй використовувати свої ресурси та інструменти впливу для досягнення цілей суспільного розвитку. Виконання основоположної мети податкової політики забезпечується через податковий механізм – сукупність прийомів, методів, організації податкових відносин, що охоплюють усі стадії податкового процесу і впливають на соціально-економічний розвиток країни.

Ефективність податкового регулювання залежить від багатьох інтересів і факторів, визначається насамперед використанням відповідних макрофінансових індикаторів у механізмі податкового регулювання, які необхідні для забезпечення адекватної комплексної оцінки умов прийняття управлінських рішень, проведення попереднього аналізу їх наслідків, вибору оптимальних сценаріїв досягнення поставлених стратегічних цілей. Вибір макрофінансових індикаторів забезпечує ефек-

тивність державного регулювання, управління потенційними ризиками макроекономічної стабілізації що зумовлює актуальність їх точної ідентифікації.

Аналіз літературних джерел. Тривалий час після проголошення незалежності в Україні планування економіки належало до категорії атрибутів радянської системи директивного управління і не отримувало достатньої уваги науковців та управлінців. Сьогодні питання аналізу макрофінансових показників у сфері управління державними фінансами викликають значну зацікавленість вітчизняних науковців. Так, П. Проноза, на підставі аналізу динаміки і тенденцій податкового боргу в Україні в розрізі окремих податків, зборів і платежів, виявила, що заходи, які здійснювались контролюючими органами із забезпечення стягнення податкового боргу та попередження його зростання, виявились не-ефективними та малорезультативними, та запропонувала певні кроки для вдосконалення податкового адміністрування в Україні на довготермінову перспективу (Pronoza, 2018).

У працях В. Мельника комплексно досліджено різні особливості функціонування сучасної податкової системи країн Європейського співтовариства (Melnyk &

Інформація про автора:

Турянський Юрій Іванович, д-р екон. наук, професор, кафедра економіки. Email: yurtur@gmail.com;

<https://orcid.org/0000-0002-4892-0653>

Цитування за ДСТУ: Турянський Ю. І. Ідентифікація макрофінансових показників у сфері управління державними фінансами. Науковий вісник НЛТУ України. 2019, т. 29, № 9. С. 105–109.

Citation APA: Turyanskyy, Yu. I. (2019). Identification of macrofinance indicators in public finance management. *Scientific Bulletin of UNFU*, 29(9), 105–109. <https://doi.org/10.36930/40290918>

Koshchuk, 2012). О. Дроздовська та О. Озерчук досліджували можливість імплементації законодавства щодо оподаткування ЄС у правове поле України (Drozdovska & Ozerchuk, 2017; Ozerchuk, 2014; Ozerchuk & Rainova, 2014), Н. Ногінова застосувала методологію Європейської системи рахунків до класифікаційного розмежування податків в Україні (Nohinova, 2014). А. Савченко, Л. Блищик, В. Юрченко запропонували варіанти оптимізації податкового навантаження в українській фіскальній практиці в умовах експансії євроінтеграційних процесів (Savchenko & Blyshchuk, 2018; Yurchenko, 2013). Науковий доробок Е. Романюти доповнив ці дослідження порівняльним аналізом меж податкового навантаження та категорійного співвідношення податків у податкових системах країн ЄС та України (Romaniuta, 2017). О. Пахненко, А. Семенов виявляли шляхи інституційної реорганізації податкової системи різних країн (Pakhnenko & Semenov, 2016). Водночас практично відсутні розробки ідентифікаційних моделей макрофінансових показників дієвості управління державними ресурсами, що і зумовлює мету і характер цього дослідження.

Об'єкт дослідження – теоретико-методологічні та науково-прикладні засади управління державними фінансами.

Предмет дослідження – процеси аналізу макрофінансових показників у сфері управління державними фінансами.

Мета дослідження – визначити систему макрофінансових показників для визначення ефективності вітчизняної системи оподаткування.

Для досягнення зазначеної мети потрібно виконати такі основні завдання дослідження:

- встановити величину податкового боргу, яка безпосередньо залежить від рівня економічного розвитку та обсягів ВВП;
- вияснити, як формується податковий борг;
- встановити рівень несплати податкових зобов'язань, а також рівень тінізації економіки, що є відображенням економічної ситуації у країні і реальної макрофінансової стабільності у країні.

Методи дослідження. Дослідження стабілізації економіки на макrorівні здійснювали з розмежуванням макрофінансової та макроекономічної сфери. Аналіз економічної сфери охоплював поняття національного виробництва, національного доходу, внутрішнього попиту, заощаджень, інвестування тощо. Показниками макрофінансової сфери були доходи та видатки зведеного бюджету, державний борг, показники грошово-кредитної сфери. Для визначення показника валового

внутрішнього продукту використовували окремі компоненти макроекономічного індикатора (сукупний попит, державні закупівлі, валові інвестиції, чистий експорт).

Результати дослідження. Важливим для дослідження стабілізації економіки на макrorівні є розмежування макрофінансової та макроекономічної сфер. Аналіз економічної сфери охоплює поняття національного виробництва, національного доходу, внутрішнього попиту, заощаджень, інвестування тощо. Показниками макрофінансової сфери є доходи та видатки зведеного бюджету, державний борг, показники грошово-кредитної сфери.

Досягнення економічного зростання на довготермінових часових горизонтах є результатом виваженого поєднання економічної, соціальної, демографічної, фінансової, інвестиційної та інших складових державної політики. Декларація довготермінових цілей передбачається в рамках визначення економічної стратегії держави. Однією з головних передумов її реалізації є чітко визначені проміжні та кінцеві цілі політики, вимірювані за допомогою окремих індикаторів чи їх системи, обмежені часовими рамками, реалістичні та обґрунтовані.

Потреба в показниках-індикаторах виникає в момент оцінки поточного стану та ідентифікації тенденцій економіки. Оскільки управління є безперервним циклічним процесом, фактично протягом одного циклу індикатори використовуються двічі: у процесі оцінювання ситуації для формування плану заходів та оцінювання наслідків впровадження цих заходів.

Поєднання індикаторів із процесом управління досягається через подання його у вигляді класичної моделі циклу управління – планування – організація – виконання – контроль. Щодо стабілізації макrorівня, для визначення показника валового внутрішнього продукту (ВВП) залежно від методу визначаємо окремі компоненти самого макроекономічного індикатора (сукупний попит, державні закупівлі, валові інвестиції, чистий експорт), або обласні показники валового регіонального продукту (ВРП), залежно від цілей поставлених перед аналізом.

У загальному вигляді індикатори можна класифікувати за певними ознаками, які відповідають завданням дослідження (табл. 1). Таке розмежування зумовлене потребою поєднання абсолютних і відносних індикаторів у процесі макрофінансового аналізу та наростанням тенденції до використання якісних характеристик економічних явищ.

Табл. 1. Основні характеристики індикаторів стабілізації економіки

Тип характеристики	Значення поняття	Спосіб використання
Достовірність	Властивість інформації, яка визначає ступінь об'єктивного, точного відображення подій, фактів, що відбулися.	Як засіб забезпечення гласності
Своєчасність	Як інтервал часу між моментом (періодом), у який відбувалося явище або процес, що описують статистичні дані, та датою готовності (надання) цих даних.	Як засіб оперативного державного управління
Реальність	Означає відповідність рівню технічного та методологічного забезпечення не лише методиці виміру індикатора, але й його обґрунтуванню та розумінню.	Як засіб державного регулювання

Кожна класифікація складного об'єкта дослідження не є вичерпною і може доповнюватись додатковими класифікаційними ознаками відповідно до цілей, які ставлять у процесі дослідження соціально-економічних явищ і процесів (табл. 2). Треба зазначити, що на мак-

rorівні розподіл фінансових індикаторів за напрямками аналізу на індикатори ефективності, безпеки, стабільності трапляється досить рідко. Через цю проблему звичайним явищем є наявність у різних вчених різних поглядів на віднесення окремих індикаторів до тієї чи ін-

шої класифікаційної групи. Для стабільного рівня виконання власних зобов'язань на макrorівні необхідними умовами є збереження бази формування фондів державних фінансів та відносна сталість витрат. Реалізація цих завдань забезпечується індикаторами фіскальної стабільності, другої – монетарної. При цьому індикатори податкової сфери також включаються в групу макрофінансової безпеки як складова структури доходів бюджету. В аспекті макрофінансової стабільності як стратегічного аналізу розглядають макроекономічну категорію податкового навантаження, а також його вплив на готовність платників належно виконувати власний обов'язок щодо сплати податків.

Показники податкового навантаження на макrorівні відображають ефективність податкової політики, тобто

кількісно вимірюють сукупний вплив податкових платежів на джерела їхньої сплати. В економічній науці використовують кілька підходів до оцінювання рівня податкового навантаження, а саме:

- як відношення суми податкових надходжень у бюджет до величини сукупних доходів приватного сектору;
- як різниця між загальною сумою податкових надходжень і видатками й трансфертами з бюджету на утримання приватного сектору економіки;
- як частка податкових бюджетних надходжень у валовому внутрішньому продукті (Romaniuta, 2017).

Для визначення напрямів податкового регулювання використовують показники податкового навантаження (Savchenko & Blyshchyk, 2018), як показано в табл. 3.

Табл. 2. Класифікація показників ідентифікації стабілізації економічного розвитку

Класифікаційна ознака	Вид показників
За способом оцінювання процесу розвитку	– прямі (безпосередньо пов'язані з об'єктом аналізування); – непрямі індикатори (опосередковано відображають характеристики об'єкта)
За часовою основою порівняння індикаторів	– базові (висвітлюють певний період, який береться до порівняння); – фактичні (відповідають наявному стану); – плановими
За часовою спрямованістю оцінювання процесу розвитку	– ретроспективні (за минулі періоди), поточні (проміжні, підсумкові) та прогнозні (на майбутні періоди)
За рівнем деталізації структури об'єкта дослідження індикаторів	– цілісно або комплексно (видатки державного бюджету до ВВП); – поелементно
За рівнем агрегування у процесі аналізування та оцінювання	– одиничні групові та інтегральні
За рівнем унікальності	– універсальні індикатори, що можуть використовуватись для аналізування усіх видів підприємств, і спеціальні, сформовані з врахуванням особливостей та характеристик об'єкта дослідження
Відповідно до одиниць вимірювання	– кількісні (числові) та якісні. У сукупності кількісних індикаторів виділяють групи абсолютних (ВВП, податкові надходження, додана вартість, тощо) та відносних (умовних) індикаторів (фіскальна ефективність, податкове навантаження);
За способом подання значень	– точкові та інтервальні індикатори. Інтервальні відображають певний проміжок допустимих значень, точкові обмежені точними значеннями індикатора.

Табл. 3. Показники вимірювання податкового регулювання

Показник	Спосіб розрахунку
Бюджетне податкове навантаження	Податкові надходження до зведеного бюджету/ВВП*100
Частка централізації ВВП у бюджеті	Доходи до зведеного бюджету/ВВП*100
Податкове навантаження на працю	Єдиний соціальний внесок/ВВП*100
Загальний коефіцієнт податкового навантаження	Бюджетне податкове навантаження + Податкове навантаження на працю

Табл. 4. Динаміка формування податкового навантаження в Україні в 2014-2018 рр.*

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Податкові надходження до зведеного бюджету, млрд грн	280,2	409,4	503,9	627,2	753,8
ВВП, млрд грн	1566,7	1979,5	2383,2	2982,9	3558,7
Доходи до зведеного бюджету, млрд грн	357,1	534,7	595,2	793,3	928,1
Єдиний соціальний внесок, млрд грн	166,9	185,7	131,9	181,0	216,5
Бюджетне податкове навантаження, %	22,22	23,11	22,36	23,98	22,78
Частка централізації ВВП у бюджеті, %	30,40	31,57	30,51	31,42	31,60
Податкове навантаження на працю, %	9,41	9,98	10,48	10,75	10,93
Загальний коефіцієнт податкового навантаження, %	31,63	33,09	32,84	34,73	33,71

Примітка: * Розраховано за даними (Statystyka, 2019; Sluzhba, 2019; MFU, 2019).

При цьому потрібно розрізняти податкове навантаження сплачене та несплачене, тобто податкові борги та борги до цільових фондів (Verkhovna Rada Ukrainy, 2010). Динаміку формування податкового навантаження в Україні наведено в табл. 4.

Податковий коефіцієнт є найпростішим показником з тих, що прийнято використовувати у характеристиці податкового навантаження та його впливу на макропараметри (Ozerchuk, 2014; Ozerchuk & Rainova, 2014). Перевагою цього індикатора є також його поширеність у зарубіжних країнах. Хоча варто зазначити, що на від-

міну від вітчизняної практики, за кордоном частіше використовують відношення податкових надходжень до валового національного продукту (PwC Global, 2018), що включає вартість товарів і послуг, вироблених резидентами країни за її межами.

В Україні до прямих податків відносять: податок на прибуток, ПДФО, податок на нерухоме майно, плату за землю, транспортний податок, єдиний податок, екологічний податок тощо; до непрямих податків відносять ПДВ, акцизні податки, ввізне та вивізне мито (MFU, 2011).

Згідно з розрахунками за період 2014-2018 рр. податковий коефіцієнт за прямими податками знаходився в діапазоні 5,3 % (2015 р.) – 1,8 % (2017 р.). Податковий коефіцієнт за непрямими податками знаходився в діапазоні 10,8 % (2015 р.) – 14,2 % (2017 р.). Помітним є перерозподіл податкового навантаження у бік непрямих податків. У 2017 р. відзначено найвище значення податкового коефіцієнта (відношення податкових надходжень непрямих податків і найнижче за прямими до ВВП) за розглянутий період. Серед причин зростання загального податкового навантаження можна виділити лише функціонування військового збирання, введеного наприкінці 2014 р. та запровадження додаткового ввізного мита за ставками 5-10 % на весь імпорт, окрім критичного. За рахунок останнього податкові надходження за січень-вересень 2015 р. зросли, порівняно з аналогічним періодом 2014 р., на 18,3 млрд грн, або на 7,0 % (Savchenko & Blyshchuk, 2018).

Проаналізовані дані Департаменту погашення податкової заборгованості свідчать про те, що абсолютні значення податкового боргу впродовж 2014-2018 рр. поступово скорочувались. Однак, у 2014 р. зафіксовано значне зниження податкового боргу без відповідних надходжень до бюджетів, що було зумовлено списанням значної його частки окремим категоріям платників (MFU, 2019).

На етапі взаємодії державного адміністрування у сфері оподаткування з управлінськими системами суб'єктів господарювання виникають найбільші проблемні ситуації. Особливо це проявляється під час здійснення процедур контролю за сплатою податкового боргу та його стягненням (неузгодженість державного адміністрування, конфлікт інтересів сторін, суперечності в узгодженні сум податкових зобов'язань, виникнення різноманітних видів ризиків тощо). Динаміку податкового боргу за даними Департаменту погашення податкових заборгованостей подано в табл. 5.

Табл. 5. Динаміка податкового боргу в Україні у 2014-2018 рр.*

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Сума боргу на кінець року (млрд грн)	11,5	26,9	47,0	69,6	91,4
У % до ВВП	0,73	1,36	1,97	2,33	2,57
Ланцюгові темпи росту (до попереднього року), %		233,9	174,7	148,1	131,3

Примітка: * Розраховано за даними (Statystyka, 2019; Sluzhba, 2019)

Результати оцінювання стану податкової заборгованості в Україні дали змогу виявити наявність внутрішніх дисбалансів у структурі податкового боргу, що полягають у такому:

- основна частка податкового боргу сформована по платежах до державного бюджету, однак упродовж останніх років чітко простежується тенденція до зростання частки податкового боргу по платежах до місцевих бюджетів;
- розподіл податкового боргу по окремих податках у структурі прямих та непрямих податків за період від впровадження Податкового кодексу досить нерівномірний;
- основна частина податкової заборгованості припадає на податок на додану вартість та податок на прибуток підприємств (частка заборгованості з ПДВ перевищує 50 % від загальної суми, а у 2014 р. вона становила 56,2 %) (Statystyka, 2019).

Висновки. За результатами аналізу податкового боргу зроблено такі узагальнення. Величина податкового боргу безпосередньо не залежить від рівня економічного розвитку та обсягів ВВП. Вагомим фактором впливу на загальну величину податкового боргу є вид податку. Податковий борг формується переважно за рахунок податку на додану вартість і податку на прибуток підприємств. З погляду аналізу макрофінансової стабільності, відношення податкових надходжень до ВВП дає достатньо підстав для формування висновків щодо довготермінових тенденцій наповнення бюджету та виявлення потенційних ризиків. Однак надходження податків не є індикатором, пов'язаним з рівнем економічного розвитку. Рівень несплати податкових зобов'язань, рівень тінізації економіки також є відображенням економічної ситуації у країні і реальної макрофінансової стабільності у країні. Негативний вплив податкової заборгованості платників податків на стабільність податкової системи та результативність її розбудови зумовлює об'єктивну потребу в розробленні дієвих інструментів її мінімізації. В аспекті макрофінансового аналізу необхідним є виявлення та впровадження максимально адекватного індикатора для реєстрації негативних тенденцій та потенційних загроз. Це завдання потребує визначення об'єкта аналізу та його складових, а також бази порівняння.

References

- Drozdovska, O. S., & Ozerchuk, O. V. (2017). The ratio of direct and indirect taxes in the tax system of Ukraine. *Investment: practice and experience*, 10, 44–50. [In Ukrainian].
- Melnyk, V., & Koshchuk, T. (2012). Current tax policy in the EU-15. *Economy of Ukraine*, 5, 73–85. [In Ukrainian].
- MFU. (2011). Ministerstvo finansiv Ukrainy. *On budget classification: an order*. Retrieved from: <http://www.ac/rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16737440>. (Accessed: 12.05.2019). [In Ukrainian].
- MFU. (2019). Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Gross Domestic Product (GDP) in Ukraine 2019*. Retrieved from: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>. (Accessed: 12.05.2019). [In Ukrainian].
- Nohinova, N. M. (2014). The need for reform of Ukraines tax policy in the context of European integration. (Ser. Economics). *Science notes Nat. University of Ostroh Academy*, 25, 141–145. [In Ukrainian].
- Ozerchuk, O. V. (2014). Fiscal effectiveness of indirect taxes in Ukraine. *Scientific Papers of the Institute of Scientific Research*, 2(67), 59–70. [In Ukrainian].
- Ozerchuk, O. V., & Rainova, L. B. (2014). Fiscal effectiveness of direct taxes in Ukraine and factors affecting it. *Investment: practice and experience*, 8, 87–92. [In Ukrainian].
- Pakhnenko, O. M., & Semenoh, A. Yu. (2016). The main principles of tax policy in the EU countries at the present stage. *Effective Economy*, 12. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5317>. (Accessed: 12.05.2019). [In Ukrainian].
- Pronoza, P. V. (2018). Dynamics of tax debt and directions of tax administration improvement in Ukraine. *Economy and State*, 5, 4–9. [In Ukrainian].
- PwC Global. (2018). *Paying Taxes 2018*. Retrieved from: <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2018.html>. (Accessed: 12.05.2019).
- Romaniuta, E. (2017). Monitoring the level of tax burden in Ukraine and EU countries. *The world of finance*, 2(51), 128–138. [In Ukrainian].
- Savchenko, A. M., & Blyshchuk, L. V. (2018). Analysis of the level of tax burden in the context of the implementation of European standards in the national economy of Ukraine. *Economic Science*, 5, 93–96. [In Ukrainian].
- Sluzhba. (2019). Derzhavna fiskalna sluzhba Ukrainy. (*Dynamics of tax debt*). Retrieved from: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-pointers->

- [robots/dynamics-data-borg/290504.html](#). (Accessed: 12.05.2019). [In Ukrainian].
- Statystyka. (2019). Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. *Macroeconomic indicators*. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (Accessed: 12.05.2019). [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). *Tax Code of Ukraine*. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?Nreg=2755-17>. (Accessed: 12.05.2019). [In Ukrainian].
- Yurchenko, V. V. (2013). Current trends in the development and harmonization of the tax systems of the European Union countries: vectors for Ukraine. *Effective Economy*, 12. Retrieved from: www.economy.nayka.com.ua/op=1&z=2651. (Accessed: 12.05.2019). [In Ukrainian].

Yu. I. Turyanskyy

Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Lviv, Ukraine

IDENTIFICATION OF MACROFINANCE INDICATORS IN PUBLIC FINANCE MANAGEMENT

The purpose of the article is to define a system of macro-financial indicators to determine the effectiveness of the Ukrainian tax system. Macro-level economic stabilization studies were carried out with a distinction between macro-financial and macroeconomic sphere. Economic analysis covered the concepts of national production, national income, domestic demand, savings, investment, etc. Macro-financial sector indicators were used to consolidate budget revenues and expenditures, government debt, and monetary indicators. Individual macroeconomic indicator components such as aggregate demand, government procurement, gross investment, and net exports were used to determine the gross domestic product indicator. The results of the research show that the achievement of economic growth in the long term period is the result of a combination of economic, social, demographic, financial, investment and other components of public policy. The prerequisite for the implementation of Ukraine's economic strategy is a clear set of intermediate and final goals. The need for precise indicators arises at the time of assessing and identifying economic trends. The combination of indicators with the management process is achieved in the form of a classic model of management – planning – organization – implementation – control. In Ukraine, direct taxes include as follows: income tax, personal income tax, real estate tax, land payment, transportation tax, single tax, environmental tax, etc.; indirect taxes include value added tax, excise taxes, import and export duties. For the period of 2014-2018, the direct tax ratio was in the range of 5.3-1.8 %; by indirect taxes – 10.8-14.2 %. There was a redistribution of the tax burden towards indirect taxes. Among the reasons for the increase in the tax burden are the introduction of military levies and additional import duties at 5-10 %. The problematic aspects of the state administration of taxes were identified, and the reduction of the tax debt did not provide adequate revenues to the budget by writing off its share to certain categories of payers. Therefore, we may assume that the tax rate is the simplest indicator, so it is advisable to use it to estimate the tax burden and its impact on macroparameters. The originality of our study is proved by the fact that the ratio of tax revenues to GDP is an indicator of long-term trends of budget filling and identification of potential risks. The tax debt is generated mainly by value added tax and corporate income tax. The level of non-payment of tax liabilities, shadow economy is a reflection of the real macro-financial situation in Ukraine. There is an objective need to develop tax debt minimization tools and indicators to assess potential threats to macro-financial stability.

Keywords: tax system; macro-financial indicators; tax burden; tax debt; legal field; European integration.